

עין משפט ונר מצוה

קפט א מיי פ"ה מהל' כלס הלא' ועי' הגהות ורמ":

קצ ב ג מיי שם פ"ה הל' ז:

קצא ד מיי פ"ב מהל' מעשר הל"ה ופי"א הלס ט [ש"ע י"ד סימן

שלם סעיף עד]:

קצב ה מיי פ"ז מהל' מעשר שני הל"ז:

קצג ו מיי פ"ז מהל' מקואות הל"ד סגג עשין רמח טוש"ע יו"ד סי'

הל סעיף ד:

קצר ז מיי פ"ז מהל' כבורות הלס י י"א ופי"ג מהל' קטלים הל' ד

ה:

קצה ח מיי פ"ב מהל' מעשר הל"ז:

שיטה מקובצת

^[א] פטורין מן הקלבון. ג"כ עי' חס"י בכורות דף ג ע"ב: ^[ב] להקיש בקורנס שהיו בה פחיסות וברחמן ומקישן ופושטן בקורנס: ^[ג] בתמיהה דהיינא מרזא: ^[ד] וטבל חמור לענין מינו ועוד שאפי' בהחמין פוטרים: ^[ה] וכדי מדרתו דנקט להודיען:

רבינו גרשום

אונן. כלומר שפתו או אוזן טמא כלומר לבד שהוא חטוט כל זכרו כו' לא צריכא דחק קפיוא חצי קב ועריוין לא גמר כלי הוא וטוהר: ^[א] מחוסר כסוי טטא דאצ"פ שאין לו כסוי גמר כלי יש בו וטמא. ור' יוחנן אמר הואיל ולכבוד עשוין כלומר כלי מחבת משום הכי [אינם] מקבלים טומאה [נשחם גולמן] ורב נחמן [מדרבקה] [אמר] הואיל ודמיהן יקריים כו' מאי ביניהו מ"מ הואיל לכל פוסלין איכא ביניהו כלי אין דמיהן יקריים לפיכך גולמיהן טמאין: למי"ד הואיל ודמיהן יקריים ה"מ בשגמר מלאכה בהן דמיהן יקריין אבל אי לא יהי גמר כלי אין דמיהן יקריים לפיכך גולמיהן טהורים מכלל דכלי עצם מקבל טומאה כלומר [מגיל מקרא]. מה ת"ל כל מעשה עוים להביא דבר הבא מן הקרינים כלומר זהו כלי עצם פרט לעופות כלי הבא מן העצם דעופות דאינן מקבלין טומאה: תי"ד מין כשהם קטנים חייבין בשקדים המרים. כלומר מין אחד שאפי' בשעת גמר פרי מרים ואותו מין כשהם קטנים חייבין במעשר דחשובין אוכל קטנים יכולין לאוכלן שאינן מרים כ"כ אבל כשהן גדולים אין יכולין לאוכלן כ"כ ולא חשב אוכל ופטורין מן המעשר: מתוקין גדולים חייבין כלומר מין מתוקין כשהן גדולים מן חייבין במעשר אבל כשהן קטנים מרים הם ולא בני אכילה הם ופטורים מן המעשר: זהו כלי לפטור. כלומר מרים בין קטנים בין גדולים

פטורין מן המעשר. ואמר לה זה וזה לחיוב מרים בין גדולים ובין קטנים [הן חייבין]: ^[ב] התמד עד שלא החמין כלומר שווי ישנים חרצנים שרצאין מהם יין הם אינו נלקח בכסף מעשר ששורין אותם במים ויש בו טעם יין מן הזגים עד שלא החמין אינו נקח בכסף מעשר כדפרשנין במסכת עירובין הכל נלקח בכסף מעשר חוץ מן המים ומן המלח. ועד שלא החמין חשוב מים ופוסל את המקור דחשובין מים שאובין: ומצא כדי מדרתו פטורה מן המעשר. דלא הוסיף מתבאר כלום על המים כלומר דלא יצא ממנו יין כלום ואינו אלא מים: ור' יהודה מחייב. כלומר קא סבר ר' יהודה אפי' לא מצא אלא כדי מדרתו אי לא הוסיף לו יין אלא היה מוצא בו מדרתו שהוא שפך בתבד:

כה:

מאי שנא הני ב'. אגולמיייהו קאי דפוטוייהו פשיטא דכלי עץ

הוא דליקטקש לשק: **מבבב** רבב' עצם מקבלי טומאה.

מדאורייתא קא צעי לאתויי דהא פשיטא שיש בהן טומאה דמתניתין היא צמסכת כלים (פ"ג מ"ב) ומיייתי לה צפ"ק דשבת (דף טו.)

כלי עץ וכלי זכוכית וכלי עצם

פשוטיהן טהורין ומקבליהן טמאין:

שאר בהמה וחיה מנין ת"א וב' מעשה. ואם תאמר דצפרק

צמה אשה (שבת דף סד.) דריש דבר

הצא מונצ הסוס ומנוצ הפרה מצגד

ועור תיפוק ליה מוכל וי"ל דאין

לרבות מוכל אלא עצמות שדומין זה לזה של עוים ושל צהמה אצל צשער לא דמו ואם תאמר והכל תיפוק ליה מהתם מצגד ועור וי"ל דלא ידעינן אלא דומיא דצגד ועור: וזך וזה

פפפור. פירוש מרים בין גדולים ובין

קטנים גדולים מפני שמרים ציורת

וקטנים מפני שלא נגמרו ואמרי לה

זה וזה לחיזו גדולים מפני שנגמרו

קטנים לפי שטונים יותר ופירוש

הקונטרס דחוק דפישא זה וזה לפטור

קטנים מרים וממתקים זה וזה לחיזו

גדולים מרים וממתקים והשתא לא

הוא מענין אחד ועוד דכי צעי

גדולים למאי חזו היו ליה לפרושי

גדולים מרים כיון דאיידי נמי צממקים:

התמד ב'. פירש צקונטרס

מיס התמים צחרנניס

ונראה דמייירי צמים התמים צשמרים

דומיא דהתממד ונתן מיס צמדה

דמיייתי עלה צגמרא דמייירי דנתמים

צשמרים דממשמע צפרק המוכר

פירות (צ"ב צ"א.) ואינם שוים לגמרי

דממשמע צפ' אלו עוצרין (פסחים מב.):

ופוסב את המקוה. היינו מקוה

חסר אצל שלם אינו נפסל

צשם ענין דפירשטו צפרק המוכר

את הצית (צ"ב דף קו: ד"ה מכלל):

המתמד ונתן מים במדה.

ואם תאמר ולוממיה

צרמו תלתא ואתא ארבעה ויש לומר

דלכוילי עלמא חייז אפילו לא החמין

ואם תאמר ומאי טעמא דרבנן

דפטרי שמרים שיש צהם טעם יין

ואף על גב שלא החמין והלא כל איסור שצמורה שלא צמניו צנותן

טעם ז וטבל חמור לענין א' שלא צמניו ^ו ועוד שאפילו החמין פטורין

צחמיים למאן דאמר צהחמין מחלוקת ואפילו טעבל דהאי איירי כדמשמע

צפ' המוכר פירות (צ"ב דף ק"א.) ויש לומר דיין צמים אפילו צפחות

מששים אפילו רמא תלתא ואתא ופלגא לא חשיב טעם גמור

לרבנן כצשאר איסורין דהכא לא היו אלא קיווא צעלמאס: **אי** רבי

יהודה אף ע"ג גב דלא החמין. אף על גב דרבי יהודה להחמיר איירי

להתחייב צמעשר והכל להקל הוא דניקח צכסף מעשר ואין פוסל

את המקוה קצקר הש"ס דלא שגא וקשא לפירוש רצצ"ס דצהמוכר

פירות (דף ק"א): גבי פלוגתא דאחרים ורבנן צבורא פרי הגפן דקאמר

הש"ס דצרמא תלתא ואתא תלתא לא פליגי אלא צרמא תלתא ואתא

תלתא ופלגא ופריך ליה מהא דפליגי צכדי מדתו ולא ידרי ומשי

ציתר נמי פליגי וכדי מדתו ^ז נקט להודיען כח דרבי יהודה

והשתא קשיא דמאי משני תקשי אמאי לא מוקי נמי פלוגמיייהו דרבנן

ואחרים צכדי מדתו כי היכי דפליגי ר' יהודה ורבנן ותירץ שם רצצ"ס

דרבי יהודה דמחייב צכדי מדתו היינו לחומרא ואי אפשר לומר כן

דממשמע הכא ותירין לפרש דגמרא ס"ל כרבנן דפטרי צכדי מדתו

ומוקי אחרים ורבנן כרבנן דרבי יהודה אי נמי משמע ליה דרבי יהודה

מחייב מדאורייתא צרמא תלתא ואתא תלתא ופלגא לכך מחמיר

מדרבנן צכדי מדתו ומתניתין צרמא תלתא ואתא תלתא ופלגא:

בשהחמין

עליו והוו ליה כשכנו וכן עירו: **גב'** **כדי מדסו**. ולא יותר

ר' יהודה מחייב. צמעשר דכוליה פירא הוא וחכמים פוטרים הואיל

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

לשוף. צשופינא לימ"א צלע"ז: **לשצן**. צמשצנות זהב לנוי: **לגרר**.

גרוטושיי"ר. לשוף שיץ צכלי צרול לגרר שיץ צכלי זהב וכסף:

לכרר. צזוירים שקרין ני"ל: **להקיש צקורנס**. יזשים צו

פחיתות ופושטן צקורנס: **טבור**. הואיל ולא נגמרה כל מלאכת

נויו ולקמן מפרש טעמא: **מחוסר**

כסוי טמא. שאין הכסוי ממלכת

הכלי שהכסוי כלי אחר הוא ובלא

כסוי הוא צנויו: **מאי שגא**. גולמי

כלי מתכות דטהורין ומאי שגא של

עץ דטמאין: **הואיל ולכבוד עשוין**.

העץ דמתכת הלכך לא חשיבי כלי

למילתיהו עד שתגמר כל מלאכת

ציצודן: **הואיל ודמיסן יקרים**. ועד

דעצדי לנוי לא חזו למילתיהו לימכר

ציצוק כראוי להם: **כלי עצם**.

דמיהם יקרים ואין עשוין לכבוד לרצ

נחמן הוו ככלי מתכות ולר' יוחנן הוו

ככלי עץ: **דלוי עצם מקבלים טומאה**.

צתמיה טוהיכא רמא: **להביא דבר**

הצא מן העוים. מקרניהם ומטלפיהם

דהא כלי עור צהדיא כתיב צרישא

דקרא: **מן הקרינס** גרסינן ולא

גרסינן **ומן הקרינס: פרט לעופות**.

כגון לפרני גריפיוס' שעושין מהם

כלים: **קטנים חייצין**. צמעו

צזרקן לאוכלן צקוטנס קודם שזכו

מרים: **מקוים גדולים חייצין**.

שנגמר פרייס: **קטנים פטורין**.

שאין דרך אכילתן כך: **זה וזה לפטור**.

קטנים פטורים בין מרים ובין מתוקים:

זה וזה לחיזו. גדולים בין מרים ובין

מתוקים ולקמן מפרש גדולים מרים

למאי חזו: **בתנ"י הסמד עי' שלא**

החמין. הא נמי להכי מנייה דהא

משום דדמיא להך דלעיל אלא דעד

השתא איירי צתמרי מילי ודצר הנוהג

צזו אינו נוהג צזו ומהשתא מייירי

צחדא מילתא ויש צה חלוק פרקים

וצזמן צדצר זה נוהג צה אין דצר זה

נוהג צה ויש זמן שזה נוהג צה ואין

זה נוהג צה: יין הוצרך לענין קיחת

מעשר צזירושלים ונתת הכסף צכל

אשר תאוו נפשך וגו' [וצריס ד] מה הפרט

מפורש פרי מפרי וגידולי קרקע

בעירוצין (דף ס"א) ומיס הוצרכו לענין

לפסול את המקוה צשגשה לוגין מיס שאוצין אס נעלו לתוכן קודם

שהומשכו צו ארצעים סאה ויין אינו פוסל את המקוה: **סמד**. מיס

הנתנים צחרנניס ולכשהחמין ותוסס נעשה יין והתמד עד שלא

החמין מיס צעלמא הוא ונוהג צו תורת פסול מקוה ואינו נוהג

צו תורת קיחת מעשר ולאחר שהחמין ינהוג צו קיחת מעשר ולא

ינהוג צו פסול מקוה: **וכן האחין השופטין כשחייבים כו'**. האחין

שזן שותפין צזירושטן: **כשחייצין קלצון פטורים ממעשר צהמה**.

חלקו ולצקוף נשתתפו חייצין קלצון כשצזיציין שקליהן צזיציין שני

תלאי שקלים ונותנין שתי קלצונות והקלצון הוא לשון הכרע

שחייצין להכריע שקליהן ואם נתנו צין שניהם שקל שלם ונתנין שתי

קלצונות שהיה להן לשקול לתאזין: **ופטורין ממעשר צהמה**. כל

הנולדים להם כל ימי שותפותם ששותפותות פוטר ממעשר צהמה

צצבורות צפרק צתרא (דף טו:) יהיה לך [צמדצר ית] ולא של שותפותות והתם

מוקי ליה להאי קרא צמעשר ואע"ג צצצבורות כתיב: **וכשחייצין**

צמעשר צהמה. כגון אס לא חלקו מעולם חייצין צמעשר צהמה

לעשר כל הנולדים להם כל ימי שותפותם דאמר התם יכול אפילו

קנו צתפוסת הצית תלמוד לומר יהיה ופטורין מן הקלצון לגמרי

שצוקלין צין שניהם שקל שלם שממון אציהם צחזקתו עומד ואציהם

הקלצון דמתן צצקלים (פרק א משנה ו) השוקל על יד עני או על יד

שכנו או על יד צן עירו פטור וצניו נמי אין מלות שקליהם

שאם מלא יותר הכל מודים שחייב לעשר שהרי יש כאן יין:

בשהחמין

אפילו קנו תפסית הצית, כגון אחין שלא הספיקו לחלקו וירושטן עד שטלדו להם ולדוח, ת"ל יהיה, הלכך אחים שזן שותפין

ששותפותן לאחר חלוקה, כגון שחזרו וששתתפו, חייצין קלצון, כשאר שנים המתחברין לשקל שלם, ופטורים ממעשר צהמה,

דשותפין צעלמא ניטו, דצטלה לה תפסית הצית, וכשחייצים צמעשר צהמה, כגון שנשתתפו משנפלה להם היצושה דקיימא

תפסית הצית, פטורין מן הקלצון, כלעיל היה אציהן קיים שממון אחד ופוטקין יחד (ביצה לט) ובעי"ז בכורות נו: עי"ש.)

ומצא כדי מדרתו פטור. מלעשר שהרי אין כאן אלא מים, שלא מלא אלא כדי מדתו, ואע"ג דחזוניהו ועטמא נמלא, קיווהא

דפירא צעלמא הוא דעילי ציה (פסחים מב:), ור' יהודה מחייב. דלזיל מתר חזמתא ועטמא (שם).

מסורת הש"ס

א) [גני הערוך ולכרצנ],

ב) [פיין חוס' צ"ק מד. ד"ה

קרב לענין], א) מעשרות

פ"ה מ"ד, ד) [מוספתא

פ"ה הי"ב] עירובין כח:

ה) [עירובין שס], ו) [מעשר

שני פ"ה מ"ג], א) בכורות

ט: צ"ה לט: [שקלים פ"ה

מ"ז], ח) [ג"ל דמקן],

ט) צ"ב לו: פסחים מב:

מעשרות פ"ה מ"ו, י) [ע"ז

עג: א] ב) [ועי"ע חוס' צ"ב

לו: ד"ה הוא],

תורה אור השלם

1. וְכָל בְּגֵד וְכָל בָּלִי עוֹר וְכָל מַעֲשֵׂה עֵינִים וְכָל בָּלִי עֵץ תִּתְּחַטְּאוּ:

במדבר לא כ

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תר"ה התממד ומתן וכו' וטבל חמור לענין (שלם) צמני. וי"ב צ"ל למחוק כיצת שלא ודעושה צע"ז דף ע"ב דזו"ק לענין צמני חמור הטבל ועיין צמעשרות פ"ה משנה ו' בר"ש וצמני"ן שם צד"ה פטור וכו' יעוש"ה:

לע"ז רש"י

לימ"א. שופין. גרוטושיי"ר. [גרוטושיי"ר]. לנדרה, לרסק (בפוסמפיה).

ניי"ל [ויא"ל]. צתריב שחור.

גריפיו"ן. מין קרס.

מוסף רש"י

כלי עצם ככלי מתכות דמו. ופסוטיס טעלס (שבת א"פ). **קטנים** חייביין. משום שזוא גמר פריי שלכן, ששגדלנין נעשין מרים (שורבין כח:). גדולים פטורין. ממעשר, ללא אולג ניטו (שם). **מתוקים** כו' פטורין ממעשר. **קטנים** פטורין. ללא נגמרו (שם). זה וזה לפטור. מרים בין גדולים בין קטנים, גדולים ללא אולג, קטנים ללא פירא (שם). **כשחייבין בקלבון** פטורין ממעשר בהמה. כל ישראל חזקקו לתת מחלית השקל לקצינות צצור, והטלוו תממם עלוים להסיף משה קטנה להיות קלצון לפטורטו, מפני שזן תלאי שקלים תחיות דקות וטחין לאצד ופעמים שחלפיון אונן צמעות וטחין הקלצון חתוף, ואף כשחלפנין עלוים שזי שקל שלם הניטו שזי לתת שקל שלם הניטו שזי להקיש, אצל האצ שוקל צצביל שזי צניו שקל שלם ופטור מקלצון שזי. מעשר צהמה ונהג צכל שזה צולדות הטלגים, ועדו של שותפין פטורים הלדות ממעשר, דתמא צצבורות (טו:) כל פטר גצר צהמה אשר יהיה לך, ולא של שותפות, ופריצין הוא צצבור כתיב, ומשמין אס אינו ענין לצבור דלחיותו צשותפות, דכתיב וצבורות צקרכם ולאנכם, מתו ענין למעשה, יכול

^[1] עד כאן שיץ לעמוד הקודם.
צ) נראה דל"ל התמד כלומר שזו נעשה מתרנניס שעורין אותם במים ויולא מהם טעם יין עד שלא החמין אינו ניקח וכו'.